

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 564

София, 14.09.2015 г.

Върховният касационен съд на Република България, Четвърто гражданско отделение, в закрито заседание на 13 юли две хиляди и петнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: СТОИЛ СОТИРОВ
ЧЛЕНОВЕ: ВАСИЛКА ИЛИЕВА
ЗОЯ АТАНАСОВА

изслуша докладваното от съдията ЗОЯ АТАНАСОВА
ч.гр.дело № 1013/2015 год.

Производството е по чл.274, ал.3 ГПК.

Образувано е по частна касационна жалба, подадена от Териториално поделение на НОИ София-град, чрез ст.юрисконсулт Д. В. срещу определение № 12445/12.06.2014 г. по ч.гр.дело № 5802/2014 г. на Софийски градски съд, с което е отменено определение от 04.11.2013 г. по гр.дело 47950/2011 г. на Софийски районен съд, с което е отхвърлено искането на ищеца Н. В. Н. за присъждане на разноски за платено адвокатско възнаграждение и вместо отменената част е осъдено СУ "Социално осигуряване" на НОИ и С. „Б. Д.М.“ да заплатят на осн.чл.78,ал.1 ГПК на Н. В. Н. направените разноски по делото за адвокатско възнаграждение в размер на 540 лв.

В жалбата са изложени оплаквания за неправилност на обжалваното определение, поради нарушения на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост – основания за касационна отмяна по чл. 281, т. 3 ГПК. Наведени са доводи, че съответните ТП на НОИ не носят отговорност за заплащане на разноски по гражданскоправни спорове за установяване на трудов стаж по съдебен ред, тъй като не носят отговорност за неизпълнението от страна на други правни субекти /работници или работодатели/ на законовите им задължения.

Искането е обжалваното определение да бъде допуснато до касационно обжалване и отменено, като се остави без уважение искането на ответника по жалбата за присъждане на разноски пред първата инстанция.

В изложението по чл.284, ал.3, т.1 ГПК е формулиран правният въпрос, който съдът уточни и конкретизира съобразно правомощията си по т.1 от т.решение № 1/2010 г. по т.дело № 1/2009 г. на ОСГТК на ВКС както следва – приложими ли са общите правила на ГПК за присъждане на разноските, направени в производството по чл.1,ал.1,т.3 ЗУТОССР, решен в противоречие

с практиката на ВКС, решаван е противоречиво от съдилищата и е от значение за точно прилагане на закона и за развитие на правото. Цитирано е определение № 152/19.03.2014 г. на ВКС по ч.гр.д. № 4595/2014г., ВКС, ГК, I г.о., решение № 254/20.01.2014 г. на ВКС по гр.дело № 1413/2012 г., ВКС, ГК, III г.о., постановено по чл.290 ГПК. Цитирани са и следните решения на състави на районни и окръжни съдилища както следва: решение № 7835/21.10.2013г. на РС-Благоевград по гр.д. №1030/2013г., решение от 18.03.2013г. на РС-Сливен по гр.д. №5390/2012г., решение № 65/16.04.2014г. на РС-Ихтиман по гр.д. №519/2013г., решение № 285/30.05.2014г. на РС-Казанлък по гр.д. №2911/2013г., решение № 304/24.07.2014г. на РС-Димитровград по гр.д. №549/2014г., решение № 848/12.12.2013г. на ОС-Русе по гр.д. №657/2013г., решение № 1027/26.06.2014г. на РС-Русе по гр.д. №442/2014г., решение № от 10.06.2013г. на РС-Перник по гр.д. №75/2013г., решение от 17.09.2013г. на РС-София по гр.д. №55879/2012г., решение от 07.05.2014г. на РС-Добрич по гр.д. №5047/2013г., решение № 1784/30.10.2013г. на РС-Русе по гр.д. №3215/2013г., решение № 2270/13.05.2013г. на РС-Варна по гр.д. №3539/2012г., решение № 2847/28.06.2013г. на РС-Пловдив по гр.д. №16861/2013г., решение № от 21.02.2013г. на РС- Разград по гр.д. №2002/2012г., решение № 1760/01.04.2014г. на РС-Варна по гр.д. №16374/2013г.

В срока по чл. 276, ал.1 ГПК ответникът по частната касационна жалба Н. В. Н., чрез процесуалния си представител - адв. К., е подал писмен отговор, в който е изразил становище, че не са налице предпоставките за допускане до касационно обжалване на подадената жалба, а по същество е неоснователна. Върховният касационен съд, състав на Четвърто гражданско отделение, като взе предвид доводите на жалбоподателя съобразно правомощията си по чл. 278, ал.1 и сл. от ГПК приема следното:

Частната жалба е подадена в преклузивния срок по чл. 275, ал.1 от ГПК от надлежна страна и е процесуално допустима.

Въззивният съд е приел, че с решение от 22.04.2013г. по гр. дело №47950/2011 г. Софийски районен съд е приел за установено на основание чл. 124, ал. 4, изр. 2 ГПК във вр. чл. 1, ал.1, т. 3 ЗУТОССР по отношение на двамата ответници Столично управление „Социално осигуряване” на НОИ [населено място] и С. „Б. д.м.” по установителен иск, предявен от Н. В. Н., че ищецът има придобит трудов стаж през периода от 01.09.1980 г. до 31.03.1981 г., през който е работил по трудово правоотношение при 8-часов работен ден и срещу месечно възнаграждение на длъжността „инструктор” при ГК на Д. – отдел „Идейно-възпитателна дейност”, както и през периода от 01.04.1981 г. до 01.09.1983 г., през който е работил по трудово правоотношение при 8-часов работен ден и срещу месечно възнаграждение на длъжността ”завеждащ отдел Идейно-възпитателна дейност” при ГК на Д. – отдел „Идейно-възпитателна дейност”, находящ се по време на полагане на трудовия стаж в [населено място], р-н С., [улица]. С определение от 04.11.2013 г. по гр.дело № 47950/2011 г. на СРС, постановено по реда на чл. 248 ГПК е отхвърлено искането на ищеца за изменение на постановеното

решение в частта за разноските и присъждане на разноски, представляващи платеното от него адвокатско възнаграждение в размер на 540 лв. Съдът е приел, че отказът на първоинстанционния съд да измени постановеното решение от 22.04.2013г. по гр. дело № 47950/2011 г. в частта за разноските е неправилен. Обосновал е извода си с мотивите, че разпоредбата на чл. 9, ал. 3 ЗУТОССР следва да се тълкува в смисъл, че ищецът се освобождава от дължимите към съда такси и разноски, но не и от направените разходи за адвокатско възнаграждение. Посочил е, че разпоредбата на чл.78,ал.1 ГПК, която регламентира подлежащите на присъждане разноски в исковото производство обособява заплатеното от страната възнаграждение за адвокат като самостоятелно перо, отделно от заплатените такси и други разноски. Прието е, че по силата на препращащата норма на чл. 10 ЗУТОССР за неуредените в закона въпроси се прилагат разпоредбите на ГПК и тъй като специалният закон не урежда отговорността за разноските за адвокатско възнаграждение, то следва в тези случаи да намери приложение разпоредбата на чл. 78, ал. 1 ГПК, когато искът е основателен или чл.78,ал.3 и ал.4 ГПК при неоснователен иск. Съдът е приел, че разпоредбата на чл.357,ал.1 КТ определя установяването на трудов стаж по съдебен ред като „трудов спор” и по отношение на тълкуването и прилагането на чл.9,ал.3 ЗУТОССР следва също да намери приложение тълкуването на чл.359, изр.2 КТ, че по отношение на дължимото адвокатско възнаграждение се прилагат правилата на чл.78,ал.1-4 ГПК. При тези съображения въззивният съд е отменил обжалваното определение и е осъдил Столично управление „Социално осигуряване” на НОИ и С. „Б. д. м.” да заплатят на Н. Н. направените по делото разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 540,00 лв.

По правния въпрос:

Поставеният правен въпрос е включен в предмета на делото и е обусловил решаващия извод на въззивния съд за основателност на молбата на ищеца за присъждане на разноски за платено адвокатско възнаграждение – т.е. въпросът е правен по смисъла на чл.280,ал.1 ГПК.

С решение № 254/20.01.2014 г. по гр.дело № 1413/2012 г. на ВКС, III г.о., постановено по чл.290 ГПК по правния въпрос е прието, че НОИ като държавен орган, който по силата на чл.3 от ЗУТОССР е ответник по исковете за установяване на трудов стаж не дължи направените от ищите деловодни разноски в тези производства, тъй като неговата процесуална легитимация е във връзка с изпълнение на възложената му със закон компетентност, че предявяването на иска е необходимо за постигане на целения правен резултат, независимо от поведението на ответника по иска. Прието е, че не се прилагат общите правила за отговорността за разноските като санкция за страната, предизвикала неоснователно правния спор.

С определение № 152/19.03.2014 г. по ч.гр.дело № 1595/2014 г. на ВКС, I г.о., постановено по чл.274,ал.3 ГПК, с което е допуснато касационно обжалване и съдът се е произнесъл по същество на подадената частна жалба е прието, че съгласно разпоредбите на чл.9,ал.1 ЗУТОССР по делата за установяване на

трудова и осигурителна стаж по този закон не се събират държавни такси. Прието е също, че с ал.2 на чл.9 е разпоредено, че съдебните разноски, направени от ищеца по иск за установяване на трудов и осигурителна стаж остават за негова сметка.

С определение № 821/17.06.2014 г. по гр.дело № 1708/201 г. на ВКС, IV г.о., постановено по чл.288 ГПК, като в частта на въззивното решение, относно разноските е допуснато касационно обжалване и съдът се е произнесъл по същество на искането за присъждане на разноски е застъпено противоположното становище. Съдебният състав е приел, че исковите производства за установяване на трудов и осигурителна стаж по реда на ЗУТОССР са специфични и с разпоредбите на чл. 9 от същия закон законодателят е установил някои специални правила относно държавните такси и разноските за тези иски производства, които са в отклонение от общите правила на ГПК. Прието е, че никое от тези специални правила по чл. 9 от ЗУТОССР не урежда отклонение от общите правила по чл. 78 от ГПК за отговорността и присъждането на направени разноски по исковите за установяване на трудов стаж по чл. 1, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗУТОССР, които законодателят изрично е отграничил от исковите за установяване на осигурителна стаж по чл. 1, ал. 1, т. 2 от ЗУТОССР. Прието е също, че според чл. 9, ал. 1 от ЗУТОССР, не се събират държавни такси, както по исковите производства за установяване на трудов стаж, така и по тези за установяване на осигурителна стаж. Посочено е, че това специално правило (подобно на чл. 83 и чл. 84 от ГПК) е в отклонение от общото правило на чл. 71, ал. 1 от ГПК за дължимост на държавни такси по гражданските дела, но не е в отклонение от общите правила по чл. 78 от ГПК за отговорността и присъждането на направени разноски по граждански дела. Прието е също, че разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от ЗУТОССР, съгласно която съдебните разноски по делата за установяване на осигурителна стаж са за сметка на ищеца, установява специално правило, което е в отклонение от общите правила по чл. 78 от ГПК, но то се отнася само за исковите производства за установяване на осигурителна стаж по чл. 1, ал. 1, т. 2 от ЗУТОССР. Според съдебния състав разпоредбата на чл. 9, ал. 3 от ЗУТОССР (подобно на чл. 83, ал. 1, т. 1 от ГПК) освобождава от заплащане на такси и разноски ищите по исковите производства за установяване на трудов стаж по чл. 1, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗУТОССР и това специално правило също е в отклонение от общото правило на чл. 71, ал. 1 от ГПК за дължимост на държавни такси и разноски по гражданските дела, но не е в отклонение от общите правила по чл. 78 от ГПК за отговорността и присъждането на направени разноски по граждански дела. Прието е, че тези специални правни норми на чл. 9 от ЗУТОССР не могат да се тълкуват разширително или да се прилагат по аналогия, именно поради техния характер на уреждащи изрични изключения от общи правила, че това следва и от преpraщащата разпоредба на чл. 10 от ЗУТОССР, съгласно която, за неуредените в този закон въпроси се прилага ГПК. Съдът е посочил, че друг извод не би могъл да се направи и от особената процесуална легитимация на ответник в тези производства на териториалните поделения

на НОИ по чл. 3 от ЗУТОССР, макар тя да е във връзка с изпълнение на възложената му със закон компетентност. Ако действителната воля на законодателя е била, предвид тези особености на пасивната процесуална легитимация по чл. 3 от ЗУТОССР, ищите и в производствата за установяване на трудов стаж по чл. 1, ал. 1, т. 1 и т. 3 от ЗУТОССР да понасят тежестта за направените разноски по тези дела, респ. – тази тежест и отговорността за тези разноски да не се разпределя и те да не присъждат според общите правила на чл. 78 от ГПК (най-общо казано – съобразно изхода на делото), то законодателят изрично би установил такова специално правило, подобно на това по чл. 9, ал. 2 от ЗУТОССР – относно разноските за исковите производства за установяване на осигурителен стаж по чл. 1, ал. 1, т. 2 от ЗУТОССР.

Настоящият съдебен състав намира, че е налице противоречиво разрешаване на правен въпрос по смисъла на чл.292 ГПК, тъй като правният въпрос, поставен в настоящият случай е разрешен по различен начин в решение, постановено от състав на ВКС по чл.290 ГПК и в определения, постановени от състави на ВКС по чл.274,ал.3 ГПК. Поради това следва да се сезира ОСГК на ВКС по реда на чл.292 ГПК с искане за постановяване на тълкувателно решение по правния въпрос, а производството по делото следва да се спре. По изложените съображения Върховният касационен съд, състав на IV г.о.

О П Р Е Д Е Л И :

Спира производството по ч.гр.дело № 1013/2015 г. на ВКС, Четвърто гражданско отделение.

Предлага на ОСГК на ВКС да постанови тълкувателно решение по въпроса приложими ли са общите правила на ГПК за присъждане на разноските, направени в производството по чл.1,ал.1,т.3 ЗУТОССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: